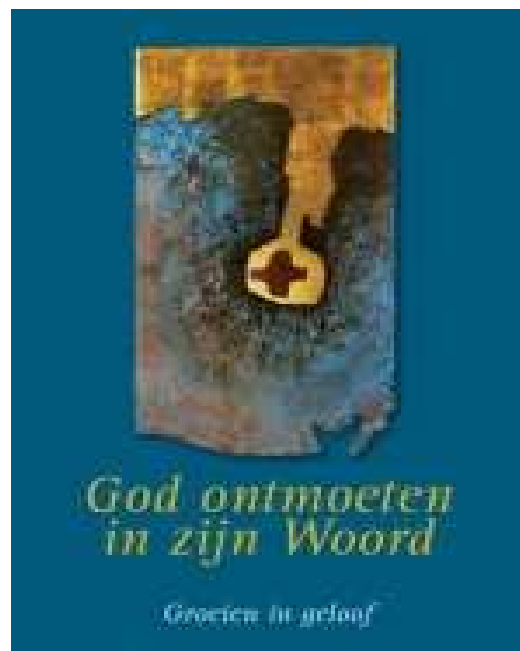
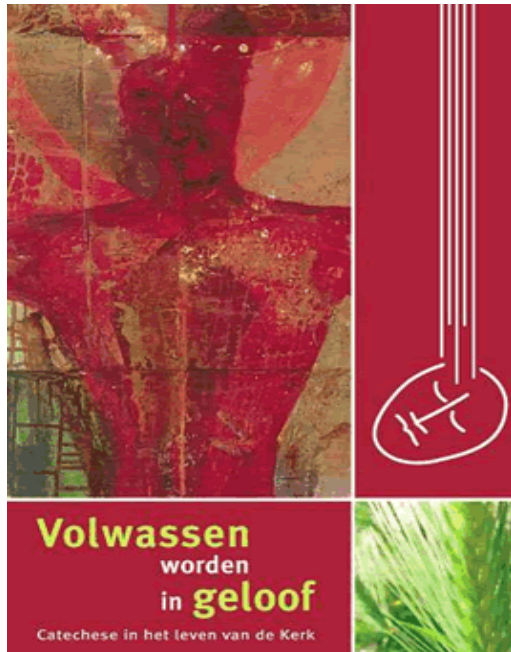

Omdat God de mens nabij wil zijn

Een handreiking bij de 'eerste verkondiging'
in het vicariaat Brussel Nederlandstalig

in het vicariaat Brussel

Vijf reflectiemomenten
voor pastorale ploegen
met suggesties voor
persoonlijke verwerking

Voorwoord en voorstel van werkwijze

Beste pastorale ploegleden

De Belgische Bisschoppen publiceerden in september 2006 de brief ‘Volwassen worden in geloof’, een reflectie over de geloofsoverdracht hier en nu. In september 2007 verscheen dan een handreiking bij deze verklaring: ‘Groeien in geloof’. Als uitgangspunt citeerden ze een uitspraak van Tertullianus: ‘Je bent niet als christen geboren, je moet het worden.’

In ‘Groeien in geloof’ kunnen we lezen: ‘Hoe kunnen we mensen in contact brengen met het geloof? Hoe dit geloof aanreiken in deze wereld? Welke wegen zijn er om een verkondigende en missionaire kerk te zijn? Een eerste en fundamenteel antwoord hebben we al gegeven: door zelf telkens opnieuw Kerk en christen te worden en dit geloof daadwerkelijk te beleven in de kracht van de Geest. Maar daarnaast moeten we ook zoeken naar wegen waarlangs we het geloof uitdrukkelijk aan mensen kunnen aanbieden. Het geloof moet ter sprake worden gebracht. God bedient zich van het woord van mensen om anderen tot geloof te brengen. Hij wil het hart van de mensen raken.’ (Groeien in geloof, p. 8). In september 2008 werd dit laatste verdiept met het schrijven: ‘God ontmoeten in zijn Woord’.

Deze map wil jullie uitnodigen aandacht te besteden aan de vraag: hoe kunnen we in onze tijd en in onze pastorale eenheid deze verkondigende taak ter harte nemen? Ze bevat vijf reflectiemomenten. Een eerste behandelt de fundamentele vraag ‘Waarom evangeliseren?’. De drie daaropvolgende reflectiemomenten zoomen dan in op de drie traditionele kerkelijke taken: het luisteren naar het Woord/de verkondiging, het vieren en de diaconie. Het vijfde reflectiemoment handelt over de specifieke mogelijkheden van kunst en cultuur.

Elk reflectiedeelte heeft in- en verwerkingsmomenten én enkele concrete suggesties. Jullie zullen zien dat er soms een onderscheid gemaakt wordt tussen ‘een taak voor elke individuele christen’ en ‘een taak voor de kerkgemeenschap’. Wat de pastorale ploegen betreft heeft uiteraard, gezien hun taak, het laatste voorrang. Het reflectiegedeelte voor elke individuele christen kan dan voor persoonlijk gebruik gehanteerd worden, of bijvoorbeeld voor een evaluatie- of planningsdag. De pastorale ploeg kan er ook mee werken naar de parochianen toe.

Indien een ploeg de keuze maakt om op een vergadering ongeveer 45 minuten met het materiaal te werken, lijkt volgende werkwijze ons vanaf het tweede reflectiemoment aangewezen:

- men laat iedereen één van de vragen van het inwerkingsmoment uit ‘een taak voor de kerkgemeenschap’ voorbereiden en nadien deelt men dit met elkaar zonder in discussie te gaan (15 minuten)
- iedereen leest daarna in stilte de suggesties en antwoordt op de vragen uit het verwerkingsmoment uit ‘een taak voor de kerkgemeenschap’ (15 minuten)
- het gesprek met elkaar—mogelijke conclusies (15 minuten)

Voor het eerste reflectiemoment worden de citaten uit de brieven van de bisschoppen gelezen en laat men ruimte voor de verwerkingsopdracht (20 à 25 minuten), nadien deelt men dan mekaar bevindingen (20 à 25 minuten).

Uiteraard staat het jullie vrij om ‘naar godsvrucht en vermogen’ keuzes te maken in functie van de haalbaarheid in jullie groep. Men kan er voor opteren om de vijf reflectiemomenten te gebruiken op vijf verschillende vergaderingen. Men kan er ook enkele uit selecteren of er gebruik van maken tijdens een vormingsdag voor de ploegen.

Wij hopen dat deze map jullie een dienst kan bewijzen op het vlak van één van de dringendste kerkelijke taken van onze tijd: hoe kunnen mensen geraakt worden door de diepe rijkdom van het evangelie, hoe kan onze pastoraal ruimte geven aan het spreken van God?

Eerste reflectiemoment

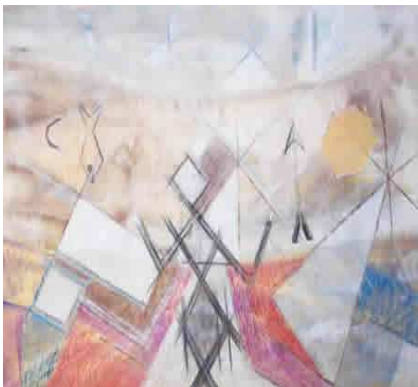
‘Wij? Verkondigen? Meen je dat?’

Enkele gedachten uit ‘Volwassen worden in geloof’ (VW), ‘Groeien in geloof’ (GI) en ‘God ontmoeten in zijn Woord’ (GW), Verklaringen van de bisschoppen van België, Nieuwe reeks nr. 33 (september 2006), nr. 35 (september 2007) en nr. 36 (september 2008)

1. Geloofsoverdracht of eerste verkondiging: een ‘oude’ opdracht in een ‘nieuwe’ cultuur

- ‘Tot voor kort verliep dit alles bij ons hier in het Westen vrij vanzelfsprekend. Het christelijk geloof met zijn leer, zijn liturgische feesten en zijn morele gedragscodes behoorde voor een groot deel tot het cultuurpatrimonium waarop de ganse samenleving was gebouwd. Het kwam niet over als iets vreemd. Het was integrerend deel van de wereld die men bewoonde. Dat is nu niet meer het geval... De cultuur die ons omgeeft is een seculiere cultuur... Dat maakt de geloofsoverdracht tot een belangrijke maar niet gemakkelijke opdracht.’ (VW 1-2)
- ‘De situatie van de christenheid die we hier in het Westen gedurende eeuwen hebben gekend is wat ze geweest is, met haar mogelijkheden en gevaren. Zij is niet het altijd en overal na te streven doel. Vandaag is de situatie anders dan vroeger. Dat biedt nieuwe mogelijkheden. Geloven in God die zich persoonlijk heeft te kennen gegeven; zijn leven richten naar Jezus die zijn verlossingswerk verder zet in de Kerk en leven volgens het evangelie: is dat zo vanzelfsprekend? Kan het verlies van die vanzelfsprekendheid geen genade zijn voor het geloof? Is het geen kans om opnieuw de vreemdheid en dus ook de nieuwheid van het christendom te ontdekken? En te ontdekken hoe het ten langen laatste altijd een persoonlijke en vrije keuze is, ja ten diepste toe een persoonlijk antwoord op Gods woord dat het hart van een mens geraakt heeft? Je wordt niet als christen geboren: je moet het worden. Dat inzicht moet ons blijvend begeleiden als we hier nadenken over catechese.’ (VW 8-9-10)
- ‘De eerste verkondiging is iets heel belangrijks. Zeker vandaag. Veel mensen zijn vervreemd geraakt van het geloof. Anderen moet het goede nieuws van het evangelie nog voor de eerste keer vernemen.’ (VW 22)
- ‘We constateren in onze cultuur een soms verbijsterende onwetendheid omtrent het christendom.’ (GI p. 5)

2. Verkondigen: een wezenlijke opdracht voor de Kerk

- ‘Ga, en maak alle volkeren tot leerling; doop hen, in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en leer hun alles onderhouden wat Ik jullie geboden heb. Weet wel, Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voleinding van de wereld’ (Mt 28,19-20). Met deze woorden neemt Jezus in het evangelie naar Mattheus afscheid van zijn leerlingen. Al van bij de aanvang van zijn verkondiging heeft Jezus onmiddellijk leerlingen geroepen. Hij heeft hulp nodig. De taak is dringend en de oogst groot. (VW 12)

- ‘De eerste verkondiging is iets heel belangrijks ... Het is de allereerste opdracht van de Kerk. ‘Wee mij als ik het evangelie niet verkondigde’, zegt Paulus (1 Kor 9,16)... De eerste verkondiging is bestemd voor ongelovigen en voor mensen die onverschillig staan tegenover godsdienst. Ze heeft tot doel het evangelie te verkondigen en uit te nodigen tot bekering.’ (VW 22)
- ‘De voornaamste taak van de kerkgemeenschap bestaat erin om mensen te laten delen in haar ervaring van de Blijde Boodschap. Het gaat om goed nieuws: “Er is redding bij God” (Apk 7,10) en dat moeten “de verste hoeken der aarde aanschouwen” (Jes 52,10). Het is de roeping van de Kerk in alle tijden: mensen moeten kunnen ervaren dat God hen redt.’ (GW 49)
- ‘Zo komt men tot geloof: door het Woord van God dat mijn hart raakt. Dat bedoelen we met eerste verkondiging. Het gebeurt langs menselijke woorden of tekenen. Maar het is God die spreekt en ons hart opent voor zijn Woord...’ (VW 20)
‘Iets van zo’n persoonlijke Godsontmoeting of Christuservaring moet ons zijn overkomen. Zonder deze geloofservaring, zonder die mystieke kern van het christendom, blijven we uiteindelijk vreemd aan zijn diepste intentie en inhoud. Daarom is geloofsoverdracht altijd meer dan louter kennisoverdracht. En daarom ook iets dat we uiteindelijk niet in handen hebben.’ (VW 21)
- ‘Zoekende mensen moeten in contact kunnen komen met het evangelie en de gemeenschap van de kerk. Onze geloofsgemeenschappen mogen zich niet opsluiten in zichzelf. Het is hun opdracht te zoeken hoe ze bij anderen een gelovige honger kunnen wekken. Dat heeft niets van doen met on gepaste opdringerigheid. We moeten mensen op hun spirituele zoektocht uitnodigen en gastvrij ontvangen. Zo krijgen ze de kans om in vrijheid kennis te maken met het geloof. Hier ligt de taak voor een echte eerste verkondiging. Ook voor hen kan het evangelie van Gods liefde antwoord geven op de diepste levensvragen van de mens.’ (VW 109)
- ‘Het is de roeping van elke christen, van elke plaatselijke gemeenschap en van de Kerk in een bisdom om het evangelie bekend te maken, het geloof voor te stellen en het aan te bieden.’ (VW 117)
- ‘Toch willen we hier uitdrukkelijk wijzen op de missionaire dimensie van het doopsel.’ (VW 118)
- ‘Hoe kunnen we mensen in contact brengen met het geloof? Hoe dit geloof aanreiken in deze wereld? Welke wegen zijn er om een verkondigende en missionaire Kerk te zijn? Een eerste en fundamenteel antwoord hebben we al gegeven: door zelf telkens opnieuw Kerk en christen te worden en dit geloof daadwerkelijk te beleven in de kracht van de Geest.

Maar daarnaast moeten we ook zoeken naar wegen waarlangs we het geloof uitdrukkelijk aan mensen kunnen aanbieden. We kunnen niet zonder momenten en initiatieven van expliciete geloofsoverdracht. Het geloof moet ter sprake worden gebracht. God bedient zich van het woord mensen om anderen tot geloof te brengen. Hij wil het hart van mensen raken’ (GI p. 8)

3. Op de wijze van het evangelie

- ‘De verkondiging van het evangelie kan niet anders dan op de wijze van het evangelie gebeuren. En dat wil zeggen: in grote eerbied voor de persoon tot wie men zich richt en voor zijn of haar vrijheid. Die eerbied behoort tot de inhoud zelf van het evangelie. Men kan het geloof voorstellen,

men kan mensen uitnodigen, maar men kan ze niet dwingen om te geloven. Een al te opdringerige en wervende pastoraal levert het omgekeerde resultaat op.’ (GI p. 10)

- ‘Verkondiging en catechese vragen geduld. We mogen niet vergeten dat een mens niet altijd spon- taan geneigd is om in te gaan op het aanbod van het geloof. Het is waar dat Gods genade bij mach- te is het hart van een mens diep te raken. Maar datzelfde hart kan verharden en zich sluiten. In ons leeft ook verzet, ja de weigering van Gods liefde. We moeten zaaien, maar wie zaait is niet altijd diegene die oogst. Gods genade werkt in het verborgen en met groot geduld. Soms ziet men geen resultaat. Dat mag ons niet ontmoedigen. Ook voor de christen zelf wordt het geloof toch nooit volkomen vanzelfsprekend.’ (GI p. 10-11)

- Moeten we het evangelie direct en zonder omwe- gen verkondigen? Of moeten we veeleer luisteren naar het verhaal van mensen en met hen op weg gaan? ... We moeten natuurlijk beide doen: mee op weg gaan en mensen iets aanbieden. In de evangeliën is Jezus’ houding duidelijk en ze toont ons een dubbele pastorale weg. Allereerst staat Jezus open voor al wie naar Hem toe komt. Daar- na stelt Hij hen voor met Hem op weg te gaan en Hem te volgen. Het is de weg van de dood naar het leven, de weg van Pasen, een weg waarop de leerling geleidelijk de diepe betekenis van de per- soon van Christus ontdekt, het geheim van de ga- ve van zijn leven en dood.

Die twee houdingen van Jezus moeten onze pastoraal kenmerken. We moeten open en ontvanke- lijk zijn voor ieder mens in volstrekte eerbied voor zijn of haar eigen situatie, zonder te oordelen, met als enige bedoeling te luisteren en te begeleiden maar tegelijkertijd onvermoeibaar uitnodigen tot de navolging van Christus. Het geloof moet aangeboden worden als een levensweg in het voet- spoor van Christus... Soms vrezen christenen van proselitisme beschuldigd te worden als ze ver- antwoording afleggen van de hoop die in hen leeft. Dan vragen we hen te bedenken dat de open- heid en het respect voor elke mens en de uitnodiging om Jezus te volgen, zowel vandaag als in Jezus’ tijd, slechts de twee zijden zijn van één en dezelfde houding. Wat rest er van de eerbied voor de ander, als ik niet bereid ben uit te spreken en mee te delen wat mij ten diepste beweegt? Het contact kan dan alleen maar oppervlakkig blijven.’ (VW 117)

- ‘We roepen allen op tot groot vertrouwen. Het is waar dat in onze samenleving vandaag de over- dracht van het geloof een enorme uitdaging is. Toch willen we waarschuwen voor een heilloos ac- tivisme. Vlug op zoek gaan naar nieuwe technieken en initiatieven om de situatie te keren, is niet onze bedoeling en evenmin de geest waarin deze brief hebben geschreven. We roepen veeleer op tot geloof en vertrouwen in Gods verborgen aanwezigheid en in de werking van de Geest. Een ac- tivistische pastoraal die onvoldoende rekening houdt met de grondig gewijzigde situatie van van- daag, zal onvermijdelijk pastorale en catechetische verantwoordelijken ontmoedigen. De resultaten blijven uit, het wordt moeilijk gemotiveerde medewerkers te vinden, initiatieven verliezen hun duurzaam karakter... Is het niet juist het geloof dat ons bevrijdt van overspannen verwachtingen? (VW 133)
- We mogen het niet vergeten en het is van de grondgedachten van onze brief: als mensen tot geloof komen, dan is dat nooit het resultaat van ons werk, nooit iets dat wij zelf hebben bewerkt of ge- presteerd. Het is altijd het wonder van Gods genade, van Gods liefde die het hart van een mens raakt...(VW 134) In de praktijk van de catechese zullen de meest moderne technieken noch de meest begaafde catecheet ooit het stille en ongeziene werken van de heilige Geest kunnen vervan- gen... Moge die Geest ons de komende jaren bezielen.’ (VW 135)

Verwerkingsopdracht

Welke gedachte uit bovenstaande citaten van de bisschoppen zou ik persoonlijk willen onderlijnen?
Waarom?

Ruimte voor het delen van de persoonlijke bevindingen met elkaar

Tweede reflectiemoment

Luisteren naar het Woord en verkondiging

Als opstapje enkele gedachten uit de documenten van de bisschoppen:

‘Voorop staat het luisteren naar de Schrift. Daarom is een goede verkondiging van de Schrift zo belangrijk. Hoe kunnen mensen opnieuw geraakt worden door de eenvoud van het evangelie?’ (Groeien in geloof, p. 6).

‘Daar ligt de oorsprong van het geloof: in de ontmoeting met God en met zijn Woord, in de ontmoeting met Christus. Het is de Geest die het hart van de mens ontvankelijk maakt voor God.’ (Volwassen worden in geloof, nr. 17)

‘Zo komt men tot geloof: door het Woord van God dat mijn hart raakt. Dat bedoelen we met eerste verkondiging. Het gebeurt langs menselijke woorden of tekenen. Maar het is God die spreekt en ons hart opent voor zijn Woord.’ (Volwassen worden in geloof, nr. 20).

‘Wij zijn allemaal geroepen om te getuigen van de hoop die in ons leeft (vgl. 1 Pe 3,15). Het is onze zending als Kerk. Wij moeten bescheiden maar vastberaden het evangelie doorgeven. En dat is het goede nieuws: God, die zo anders is dan wij, zoekt de mens en spreekt hem aan met zijn Woord van liefde. Hoe kan onze pastoraal nog meer ruimte geven aan dat spreken van God?’ (God ontmoeten in zijn Woord, nr. 2)

1. Een taak voor de kerkgemeenschap

a. Inwerkingsmoment

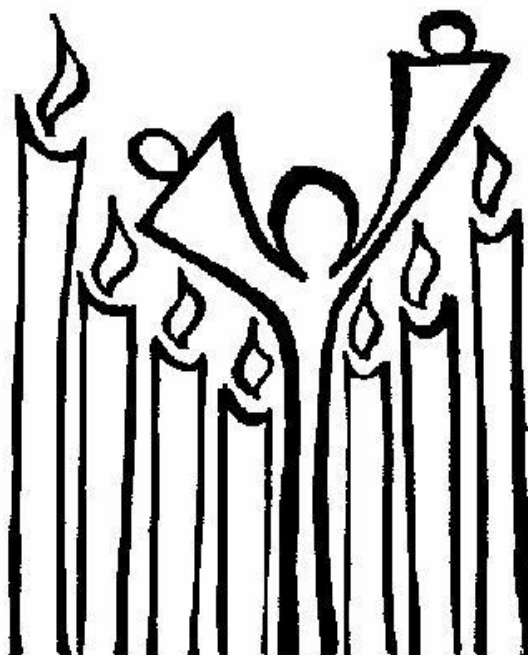
- Op welke wijze, waar en wanneer is onze kerkgemeenschap op dit ogenblik actief in het laten klinken van Gods Woord naar mensen die van dit Woord Gods nog niet gehoord hebben?

- Hoe kan onze pastoraal volgens jou nog meer ruimte geven aan dat spreken van God?

b. Enkele concrete suggesties

- *Het belang van het Woord tijdens dopen, communies, huwelijken en uitvaarten*

Tijdens doopvieringen, communies, huwelijken en uitvaarten zijn er nogal wat mensen in de kerk aanwezig die het Woord Gods nog niet gehoord hebben of er vervreemd zijn van geraakt. Deze vieringen (maar ook de voorbereiding en de pastorale contacten vóór en na) zijn en blijven bevoorrechte momenten waarop Gods Woord het hart van mensen kan raken. In dit opzicht is het dus van uitzonderlijk belang dat juist daar Gods Woord in Christus Jezus klinken kan en dat 'passanten' ervaren dat de kerkgemeenschap hier de nodige eerbied voor opbrengt (wierook en kaarsen, rechtop staan, halleluia zingen en Christus begroeten met een aanroeping). En uiteraard is het ook goed dat 'de catechese steeds meer de Schrift opent. Catechese is hier echt haar naam waardig. Zij geeft Gods Woord een echo.' (God ontmoeten in zijn Woord, nr. 50)

Om mensen te laten binnenkomen in het Woord, biedt de homilie een grote hulp. 'Zij helpt de mensen om zich door God te laten raken in hun eigen situatie... Hierbij gaat het niet om gezochte verklaringen of belerende moralisering. Neen, de homilie is een woord dat met liefde en zorg de Schriften dichter bij de hoorders brengt. Het is een veeleisend werk, want het veronderstelt dat de predikant de lezingen vooraf diep in zichzelf heeft opgenomen met ernstige studie, met gelovige lezing, overweging en gebed. Immers: "Het is een holle predikant van Gods Woord, hij die in zijn hart niet luistert"' (God ontmoeten in zijn Woord, nr. 64).

- *Zelf op stap met het woord*

In een nog niet zo ver verleden, toen velen in onze contreien het christelijk geloof als vanzelfsprekend met de cultuur meekregen, was 'missionering' iets voor verre landen. Nu de tijden onherroepelijk veranderd zijn, zitten we wel met de erfenis dat we het wat verleerd zijn om zelf actief te verkondigen. En dus rekenen we nog altijd een beetje op een 'restant' van het verleden, met name de eerste communicatiecatechese en de vormselcatechese. Op zich is daar niets mis mee, maar de vraag rijst toch of dit heden ten dage nog kan volstaan. Dienen wij niet actiever met Gods Woord op stap te gaan, ook als kerkgemeenschap?

Er dienen zich verschillende mogelijkheden aan. De Brusselse kerkgemeenschap geeft sinds enkele jaren B-City uit juist met de bedoeling het Woord Gods in de stad te laten klinken. Waarom hier niet meer gebruik van maken en leden van de kerkgemeenschap oproepen dit tijdschrift te verspreiden in hun eigen omgeving?

Of waarom zelf niet (in samenwerking met de andere pastorale eenheden?) in de eigen pastorale eenheid een langs weerszijden bedrukt A-4tje bedelen in de buurten met een Schrifttekst en wat duiding, maandelijks of tweemaandelijks? Of het in het kerkgebouw ter beschikking te leggen voor 'passanten'. We geven op de volgende bladzijde graag een voorbeeldje. Uiteraard veronderstelt dit wat meer kunde, werk en overleg. Maar we zouden het toch moeten weten: 'de voornaamste taak van de kerkgemeenschap bestaat erin om mensen te laten delen in haar ervaring van de Blijde Boodschap.' (God ontmoeten in zijn Woord, nr. 49)

En waarom ook niet bij gelegenheid 'buitenstaanders' uitnodigen op een bijbelgroep?

Beste tochtgenoot

Mensen zijn de enige wezens die zich op hun tocht door het leven zinvragen stellen. Is mens- worden niet uit het leven en in je hart twee vragen leren lezen: 'Waarom leef ik eigenlijk?' en 'Wat doe je met het leven?' Zijn dat niet de vragen van iedere bewuste mens: waarom heb ik een hart dat niet kan berusten in wat de overvolle voederbakken van de welvaartsmaatschappij ons bieden, waarom heb ik een hart dat wil liefhebben en dat ruimte en diepte zoekt?

In je persoonlijke zoektocht willen wij je vanuit onze kerkgemeenschap graag iets aanbieden waar wij zelf van leven: Gods Woord zoals dit in de bijbel weerklinkt, zeer in het bijzonder in Jezus, het mensgeworden Woord. Temidden van onze menselijke vragen, spreekt God zijn Woord, op de zoektocht naar liefde komt God ons onverdiend tegemoet.

Wij willen dit aanbod doen in alle bescheidenheid maar ook zonder complexen. En ook met een zeer grote eerbied voor eenieders persoonlijke vrijheid. Indien u dus dit tweemaandelijks A-4tje niet meer wenst te ontvangen, volstaat het om dit even te melden op volgend telefoonnummer of emailadres: ...

*Katholieke kerkgemeenschap (naam pastorale eenheid of decanaat)
Telefoonnummer—emailadres*

Je kan er ook informatie bekomen over het aanbod van een **bijbelgroep**, indien u wat meer wenst te weten te komen over Gods Woord.

In die tijd kwam Jezus vanuit Nazaret, dat in Galilea ligt, naar de Jordaan om zich door Johannes te laten dopen. Op het moment dat hij uit het water omhoogkwam, zag hij de hemel openscheuren en de Geest als een duif op zich neerdalen, en er klonk een stem uit de hemel: 'Jij bent mijn geliefde Zoon, in jou vind ik vreugde.'

Mc 1, 9-11

- Wat opvalt is dat Jezus door God als een zoon wordt bemind, nog vóór elke prestatie van zijnenwege. Op dit ogenblik in het evangelie van Marcus heeft Jezus nog niets gezegd, nog niets gedaan. Zo maakt Marcus zichtbaar en hoorbaar wat Jezus bezielde. Een ervaring van onzegbaar geluk is het, een visioen dat hem een leven lang, een leven kort, zal vergezellen: niets en niemand zal hem van Gods liefde kunnen scheiden. Hij is de geliefde Zoon, in wie de Vader vreugde vindt.
- Als leerlingen van Jezus mogen christenen in zijn spoor weten dat God liefde is, dat er van hen wordt gehouden met een pure, on-voorwaarde-lijke liefde. God vindt vreugde in ons, omdat wij zijn kinderen zijn. Wij hoeven daarvoor geen examen af te leggen, geen grootse dingen te doen. Kortom, vóór elke moraal gaat het in het Jezusverhaal vooreerst over de gave van Gods gratuïte en overstelpende liefde.
- Als roeping wordt hier aan elk aardse vader en moeder misschien gevraagd om zoals de hemelse Vader on-voorwaarde-lijk lief te hebben, om het moeder- of vaderschap niet te laten aantasten door de 'wereld': 'ik zie je graag omdat je mooi bent, omdat je schitterend presteert op school, omdat je goed kunt voetballen, ...'.

c. Verwerking

Wil je reageren op de gegeven suggesties? Waar zie je in je eigen kerkgemeenschap mogelijke toepassingen? Zie je nog andere mogelijkheden?

2. Een taak voor elke individuele christen

a. Inwerkingsmoment

- Ken jij een bijbeltekst waarin Gods spreken je bijzonder raakt? Waarom spreekt God doorheen deze tekst jou bijzonder aan?

- Is er een verhaal of een woord uit het evangelie dat je bijzonder geschikt vindt om God liefde te laten aanvoelen aan je kind of kleinkind, of aan een andere volwassene? Waarom vind je juist dit woord daartoe geschikt?

b. Enkele concrete suggesties

- *Een kaars en een bijbelcitaat bij een icoon*

Als niet-christenen bij ons te gast zijn, bijvoorbeeld bij een etentje of bij gelegenheid van een verjaardag, schromen wij er ons dikwijls voor om aan tafel te bidden. Maar misschien kunnen wij Gods Woord ook op een andere, minder opdringerige manier laten klinken. Waarom niet een kaarsje aansteken bij een icoon in vóór men aan tafel gaat? En er een kaartje bijzetten met een bijbelwoord? In eerste instantie voor onszelf bedoeld, want alleen dan kan het ook getuigen.

Keuze te over:

‘Mijn ziel prijst en looft de Heer,
mijn hart juicht om God, mijn redder’ (Lc 1,46)

‘De mens leeft niet van brood alleen,
maar van ieder woord dat klinkt
uit de mond van God.’ (Mt 4,4)

‘Gelukkig wie nederig van hart zijn’ (Mt 5,3)

‘En ik zeg jullie: heb je vijanden lief en
bid voor wie jullie vervolgen.’ (Mt 5,45)

‘Oordeel niet, opdat er niet over jullie geoordeeld wordt’ (Mt 7,1)

...

- *Een bijbels gelegenheidskaartje*

Nog steeds sturen we bij gelegenheid van een geboorte, een huwelijk, een overlijden, ... een kaartje naar de betrokkenen. Er zijn heel wat mooie kaartjes op de markt met een zinvol en toepasbaar bijbelcitaat. Waarom er geen gebruik van maken?

c. Verwerkingsmoment

Wil je reageren op bovenstaande suggesties? Denk je nog aan andere dingen?

Derde reflectiemoment

Liturgie, gebed en verkondiging

Als opstapje enkele gedachten uit de documenten van de bisschoppen:

‘Liturgie moet onbevangen zichzelf kunnen zijn. Maar zonder het uitdrukkelijk te zoeken of na te streven, leiden de liturgie en de viering van de sacramenten ons binnen in het hartsgeheim van het geloof, in het verbond met God.’ (Volwassen worden in geloof, nr. 69).

‘Daarnaast is er de liturgie waar mensen het hart van het geloof leren vermoeden en kennen. In vele bekeringsverhalen spelen de eenvoud en de schoonheid van de liturgie een belangrijke rol..’ (Groeien in geloof p. 6)

‘Het is juist in en door het gebed zelf dat ik stilaan leer begrijpen wat geloven werkelijk is. Je komt het pas op het spoor door het daadwerkelijk contact en de ontmoeting met Christus.’ (Volwassen worden in geloof, nr. 90).

1. Een taak voor de kerkgemeenschap

a. Inwerkingsmoment

- Van welke elementen uit de zondagse eucharistie die jullie wekelijks vieren kan je zeggen dat God zoekende mensen zou kunnen aanspreken?
- Welke ‘verbeteringen’ zou je willen/kunnen aanbrengen opdat de eucharistieviering nog meer haar ‘getuigende’ kracht zou kunnen realiseren?
- Zijn er andere gelegenheden waarbij het gebed van de gemeenschap voor buitenstaanders openbaard kan zijn?

b. Enkele concrete suggesties

Vooraf

Met het oog op eerste verkondiging in de liturgie is het belangrijk een evenwicht te vinden tussen de eigenheid van de christelijke boodschap en de liturgie (niet alles moet trouwens onmiddellijk ‘verstaanbaar’ zijn; en een bijbellezing moet niet meteen vervangen worden door een profaan verhaal) en openheid (men dient rekening te houden met de manier waarop mensen kijken naar een liturgie die ze nooit/lang niet meer vierden).

Vele van de onderstaande suggesties lijken misschien evident. Maar vaak zijn dingen zo vanzelfsprekend... dat men er niet aan denkt.

- *Het belang van een onthalende gemeenschap*

Als liturgie mensen kans biedt om thuis te komen in de relatie tot God en (andere) gelovigen, is het belangrijk dat zij zich er thuis kunnen voelen. Parochianen die bij het binnenkomen iedereen zonder onderscheid welkom heten, of een hartelijk welkomstwoord door de priester geven een beeld van een onthalende kerk waarbij iedereen werkelijk welkom is.

- *Het belang van een goed voorbereide en verzorgde liturgie*

Mensen voelen vlug aan of er ‘werk’ gemaakt is van de liturgie, dan wel of het een verplicht en niet voorbereid nummer is. Een verzorgde liturgie in het algemeen, en dito zang in het bijzonder, geeft een beeld van een gemeenschap die belang hecht aan die liturgie. Zonder onderscheid kunnen mensen ook intuïtief de sfeer (nu eens feestelijk, dan weer ingetogen) aanvoelen, die tot uiting kan komen in zowat alle elementen van de liturgie: zang, taal, samenzijn,...

- *Betrokkenheid*

Liturgie biedt kansen tot oprechte betrokkenheid. Als allen elkaar de vredeswens geven of worden aangemoedigd om mee te zingen, brengen ze echte gemeenschap en verbondenheid tot uitdrukking. Wat de zang betreft: een koor kan natuurlijk ondersteunen, maar het mag geen *one man show* brengen (elke viering andere acclamaties voorzien is niet erg bevorderlijk voor de samenzang). De kerk erkent overigens dat elke gelovige krachtens zijn doopsel actief (in de zin van ‘bewust’) kan deelnemen aan de liturgie. Sommigen nemen daarbij een concrete taak op zich: acolieten, lectors, zangers en muzikanten,...

- *Sprekende symbolen*

Symbolen zijn zo fundamenteel dat ze alle mensen aanspreken, ongeacht of ze zich gelovig noemen of niet. Aandacht voor de rijke symboliek van de liturgie is dan ook van belang. Symbolen spreken weliswaar, net als de liturgie, voor zich (hoewel een zeker duiding bij symbolen kan, maar soms reeds vervat zit in het begeleidend gebed).

Zo kan het binnenbrengen van het licht van de Paaskaars in een donkere kerk bij de intrede tijdens de Paaswake bij iedereen de overgang van duisternis naar licht oproepen.

Ook het breken van het brood tijdens de eucharistieviering kan de aanwezigen iets laten aanvoelen over het leven dat Jezus wil geven... en delen met iedereen, zonder onderscheid.

- *God ontmoeten in zijn 'Woord'*

Ook de taal is dus uitermate belangrijk in de liturgie. Elke taal mag er zichzelf zijn. Bijbelse teksten dienen ingeleefd te worden voorgelezen. God zelf spreekt er zijn Woord. Goede lektoren lezen teksten verstaanbaar voor: zo drukken ze uit dat alle mensen in de viering recht hebben op de bijbelse boodschap zoals ze is. De taal van de dienst van het Brood (en in het bijzonder het eucharistisch gebed) mag dan soms wel abstract klinken, als ze biddend wordt uitgesproken kan ze intuïtief soms beter overkomen dan men vermoedt.

Een komma verkeerd zetten maakt een zin dan weer soms onverstaanbaar. Waar mogelijk dient men ook een taal te gebruiken die, naast verstaanbaar, uit het leven gegrepen is. Bij uitstek de homilie, maar ook voorbeden en kyrie, zijn evenveel gelegenheden tot getuigenis; 'doceren' creëert daarentegen vaak een gevoel van afstand.

- *Het gebed*

Het gebed neemt uiteraard ook een centrale plaats in het geheel van de liturgie in. Ook hier voelen mensen meestal spontaan aan of een gemeenschap een biddende, dan wel een 'verstrooide' gemeenschap is. De voorganger kan hier een belangrijke rol spelen door mensen regelmatig uit te nodigen tot (al dan niet stil) gebed, maar ook gezamenlijk gebed (zoals in het Credo en de acclamaties tijdens het grote dankgebed) kan hiertoe stimuleren.

- *Receptie na de viering*

Hoewel het strikt genomen niet tot de liturgie zelf behoort, kan een samenzijn of drankje achteraf mensen de gelegenheid geven om kennis te maken met de gelovige gemeenschap, en eventueel zelfs om hun aanvoelen van de gevierde liturgie uit te spreken en uit te wisselen met anderen. De ervaring leert dat je dergelijk samenzijn best achteraan of net buiten de kerk organiseert; een ander (parochie)lokaal is voor sommige mensen, zeker bij aanvang, een net iets te hoge drempel.

- *Een goed verzorgde sacramentenpastoraal*

Veel mensen komen terug in contact met gebed en liturgie via de sacramentenpastoraal. Voorbereiding op doopsel, eerste communie en vormsel (kinderen en hun ouders), maar ook huwelijk en uitvaart (volwassenen) vormen evenveel kansen om mensen te laten komen tot een zinvolle en bewuste beleving van de liturgie. Daarbij speelt de beleving dat liturgie er voor alle leeftijden is een belangrijke rol. Gezinsvieringen, kinderwoorddiensten en catechesevieringen waarop heel de familie wordt uitgenodigd zijn waardevol. Maar voor alles moet iedereen zich er thuis kunnen voelen. Zo kan men in één en dezelfde viering ruimte maken voor liedjes die kinderen in de catechese leerden, én liederen die door de oudere parochianen goed gekend zijn. Ook een actieve betrokkenheid voor ieder die het wil, is hier belangrijk. Men kan kinderen aanspreken als acoliet, ouders als lektor. Getuigenissen ‘uit het leven’ van gelovigen tijdens een viering als voorbereiding op doop, huwelijk, eerste communie of vormsel doen niets af van de waarde van de liturgie, integendeel. Anderzijds dient elke catechese ruimte te maken voor (duiding van, initiatie in én beleving van) gebed.

c. Verwerking

Wil je reageren op de gegeven suggesties? Waar zie je in je eigen gemeenschap mogelijke toepassingen? Zie je andere mogelijkheden?

2. Een taak voor elke individuele christen

Niet alleen de gemeenschap (of haar vertegenwoordigers), maar ook individuele christenen kunnen aan eerste verkondiging doen in de liturgie. Eigenlijk bestaat die mogelijkheid voor haast alle elementen die hierboven voor heel de gemeenschap werden vermeld. Enkele aandachtspunten zijn hier uitdrukkelijk het vermelden waard.

- Mensen die voor het eerst in een viering komen, voelen zich soms wat verloren. Als ze in je buurt komen zitten, spreek hen dan aan, en maak hen wegwijs in het verloop van de viering (eventueel aan de hand van het boekje van de viering, het flyertje met de lezingen en/of het liederenboek).
- De vredeswens is ook hier een uitgelezen kans: zonder de eigenlijke betekenis te begrijpen, kan je in dit gebaar voldoende de menselijke verbondenheid aanvoelen. Duidelijk de vrede *van Christus* durven toewensen toont dan weer de gelovige dimensie van het gebeuren.
- Bij het bidden kan je ook getuigen door je houding. Wel moeten mensen vrij blijven om deel te nemen aan dit gebed: ondanks de gemeenschapsdimensie blijft bidden uiteindelijk een individueel gebeuren tussen God en mens. Oprecht luisteren naar de voorgelezen bijbelteksten is overigens ook bidden...
- Als er na de viering een receptie plaats vindt, heb dan oog voor nieuwkomers.

Verwerkingsmoment

Wil je reageren op bovenstaande suggesties? Denk je nog aan andere dingen?

Vierde reflectiemoment

Diaconie en verkondiging

Als opstapje een citaat uit 'Groeien in geloof', een document van de bisschoppen (september 2007):

‘Wat het evangelie betekent en hoe het mensen verandert, toont zich in de zorg voor wie arm en zwak is. De mens in nood appelleert ons. In hem of haar herkennen we Christus zelf die een beroep op ons doet. Het eerste getuigenis van het evangelie is er dikwijls een zonder woorden. Het is het getuigenis van de dienstbaarheid dat concreet gestalte geeft aan de liefde van Christus voor alle mensen. Het is de betrokkenheid van een kerkgemeenschap die zich laat interpellieren door wat er in de wereld gebeurt en door de mens in nood in wie zij Christus zelf herkent die op haar een beroep doet. *Zijn we ons er voldoende van bewust dat deze dienstbaarheid, in navolging van Jezus, mensen in contact kan brengen met het evangelie en wegen biedt tot verdere catechesis?*’ (Groeien in geloof, p. 7)

1. Een taak voor de kerkgemeenschap

a. Inwerkingsmoment

- Wat vind je van volgende stelling: ‘Het zou onvergeeflijk zijn als we als kerkgemeenschap zouden terugplooiën op onze liturgische activiteiten en het diaconale kerkwerk zouden verwaarlozen of overlaten aan ieders individuele keuze.’
- Op welke manier zijn wij als kerkgemeenschap ‘diaconaal’ actief? Heb je de indruk dat je hiermee mensen ‘raakt’, of dat je dienstbaarheid verwijzing wordt naar Christus en naar God die bron is van alle goeds? Vind je dit laatste wel ‘nodig’? Waarom dan? Of waarom niet?

b. Enkele concrete suggesties

- ***Broers en zussen van elkaar***

‘Als God ons zo heeft liefgehad, moeten ook wij elkaar liefhebben’ (1 Joh 4,11). Laten wij niet vergeten hoe die liefde in de jonge Kerk de ogen geopend heeft van velen. De evangelische stijl van leven maakte een grootse indruk. Het hielp zoekende mensen te verstaan wat bedoeld werd met de prediking van het evangelie. Hoe zou je dat anders aan de man brengen? Dat de Allerhoogste, “die woont in ontoegankelijk licht” (1 Tim 6,16) tegelijk “liefde is” (1 Joh 4,8)? Dat wij, mensen, zijn kinderen kunnen worden (vgl. Rom 8,14)? Hoe zou dit wonder van geloof kunnen oplichten? Hoe anders dan door een levenswijze als broeders onder elkaar (vgl. Mt 23,8)? (God ontmoeten in zijn Woord, nr. 71)

Het is duidelijk: de onderlinge broederschap zich uitend in dienstbaarheid, het achterwege laten van ruzie, jaloezie, achterdocht, kliekjesdenken, ... het zijn evenzoveel dingen die Gods Woord laten oplichten ... of verduisteren.

- ***Ondersteuning en bemoediging voor eenieders persoonlijk engagement***

Uiteraard dienen de pastorale ploegen en de pastores voldoende aandacht te geven aan de ondersteuning en bemoediging van eenieders persoonlijk engagement in het leven. Dat kan uiteraard via de liturgie gebeuren, maar ook via persoonlijke contacten, vormingsmomenten, bijbelgroepen, ... Het lijkt ons van wezenlijk belang dat de pastorale ploegen deze taak tot een regelmatig terugkerend aandachtspunt maken in hun vergaderingen.

- ***Aandacht voor WZZ en BD in de liturgisch sterke tijden van het jaar***

Van ‘oudsher’ bieden parochies of pastorale eenheden tijdens de advent en de vasten tijd en ruimte voor de solidariteitsacties van WZZ en BD. Vanuit het aangereikte materiaal van deze organisaties is het voorzeker een haalbare kaart om de kansarmoede hier bij ons (WZZ) en elders (BD) ter sprake te brengen: liturgisch, animatief, informerend en financieel. Indien er geen werkgroepje bestaat dat deze taak op zich kan nemen, lijkt het ons de verantwoordelijkheid van de pastorale ploeg om een minimaal aanbod te doen. De aanwezigheid op de startdagen van WZZ en BD zal zeker inspiratie kunnen geven. Ook ‘Missio’ en ‘Pax Christi’ bieden goede mogelijkheden om als kerkgemeenschap diaconaal werkzaam te zijn.

<http://broederlijkdelen.be/> <http://www.welzijnszorg.be/> <http://www.missio.be/>
<http://www.paxchristi.be/>

- ***Een maandelijks verkoopstandje van wereldwinkelproducten (met receptie)***

Met niet zoveel inspanning kan men als kerkgemeenschap toch een krachtig signaal geven m.b.t. de betrokkenheid op de armoede in de wereld en de mechanismen die armoede in stand houden en kunnen veranderen. We weten van een kerkgemeenschap die maandelijks de aankoop van wereldwinkelproducten vóór en na de eucharistie mogelijk maakt. Men heeft gewoon twee mensen nodig die de producten in een wereldwinkel kunnen afhalen en terugbrengen en de verkoop kunnen doen. Na die viering kan men ook een drankje aanbieden (bijvoorbeeld Los Perales, een wereldwinkel-aperitiefdrink), wat de gemeenschapsvorming ten goede komt.

<http://www.oww.be/>

- ***Een diaconale werkgroep***

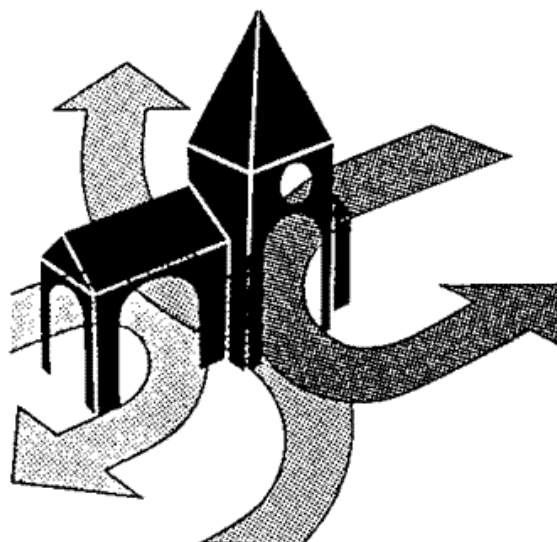
Indien een pastorale eenheid er zou in slagen om in haar schoot een diaconale werkgroep in het leven te roepen, zou dit een krachtig instrument zijn om op een structurele wijze de diaconale poot in het kerkelijk leven levendig te houden en uit te bouwen. Uiteraard veronderstelt dit het engagement van enkele mensen in de pastorale eenheid.

Niet alleen zou deze werkgroep de hierboven vermelde taken kunnen behartigen, bovendien zou zij gestalte kunnen geven aan twee ‘voortdurende’ diaconale initiatieven: naar binnen en naar buiten toe. Naar binnen toe in de zorg voor elkaar (‘zie hoe zij elkaar liefhebben’, wat zich bijvoorbeeld kan uiten in de organisatie van het ziekenbezoek), naar buiten toe in de keuze voor een concreet diaconaal project in het hart van de Brusselse realiteit waar men dan als lokale gemeenschap een partnership mee sluit en waar de parochiegemeenschap zich voor een tijd (bijvoorbeeld enkele jaren) mee verbindt. Een concreet voorbeeld: als parochiegemeenschap verbindt men er zich toe om één keer in de week met Poverello mee te werken, of met een naschools buurtinitiatief dat zich bezig houdt met het bijwerken van het Nederlands van migrantenkinderen.

De aanwezigheid van een goed werkende diaconale werkgroep zou heel wat betekenen voor geïnteresseerde buitenstaanders. Men zou dan met een gerust hart kunnen zeggen: ‘kom en zie’ (Joh 1,39).

c. Verwerking

Wil je reageren op de gegeven suggesties? Welke vind je realistisch? Zie je andere mogelijkheden?

2. Een taak voor elke individuele christen

a. Inwerkingsmoment

- Op welke wijze sta je op dit ogenblik ‘diaconaal’ in het leven? Hoe en waar zet jij je in voor je medemensen?

- Heb je de indruk dat je hiermee mensen ‘raakt’, of dat je dienstbaarheid verwijzing wordt naar Christus en naar God die bron is van alle goeds? Vind je dit laatste wel ‘nodig’? Waarom dan? Of waarom niet?

b. Enkele concrete suggesties

Het is een terugkerend refrein in de evangeliën: ‘Wie de belangrijkste wil zijn, moet de minste van allemaal willen zijn en ieders dienaar.’ (Mc 9,35); ‘Wie van jullie de belangrijkste wil zijn, zal de andere moeten dienen, en wie van jullie de eerste wil zijn, zal ieders dienaar moeten zijn, want ook de Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven als losgeld voor velen.’ (Mc 10,43-45).

Waarom zegt Jezus dat? Zou het niet kunnen dat het antwoord zeer simpel is? Omdat wij leven zouden hebben, in overvloed (Joh 10,10). Het zou geen leven zijn zonder dienstbaarheid.

• *Dienstbaarheid heel concreet en dichtbij*

Dienstbaarheid in het concrete alledaagse leven: zo eenvoudig en toch weer niet vanzelfsprekend. Het kan betekenen dat je in je gezin ’s ochtends als eerste opstaat, koffie zet en de tafel dekt, of dat je op je werk deze ‘tafel dienst’ op jou neemt. Het kan betekenen dat je op één of andere manier hart, oog en oor hebt voor de zorgen van hen met wie je dagelijks omgaat. Deze dagelijkse dienstbaarheid kan zoveel vormen aannemen, doch altijd gaat het om alles wat goed is en het leven kan bevorderen.

Maar het lijkt ons belangrijk dat wij er ons in zeker zin toe laten ‘bekeren’, want ‘dienstbaarheid’ ligt niet in de lijn van onze ‘natuurlijke’ bestaansconditie (Jezus’ leerlingen wilden in de hierboven vermelde Schriftteksten de ‘eersten’ zijn). ‘Spontaan’ dienstbaar zijn ligt niet voor de hand.

Een goede ‘methodiek’, die ook recht laat wedervaren aan het feit dat ons geloof vooreerst ‘gave’ is, is die van het biddend omgaan met de Schrift. Daar ‘spreekt’ de Heer tot ons. In bijna elke bijbeltekst kan je je de vraag stellen welke ‘gave’ er in dit woord van God schuilt. Je zal dan wel vanzelf gedreven worden naar de ‘opgave’, vanuit de genade: hoe kan dit woord van God, dat voor mij leven in overvloed betekent, mij vandaag inspireren om zijn plan met de wereld een beetje werkelijkheid te laten worden? Hoe kan ik Gods liefde uitdelen?

’s Morgens kan je even vooruitkijken en je inbeelden voor wie je vandaag ‘de naaste’ kunt wezen thuis, op je werk en onderweg (zoals de Samaritaan in Jezus’ bekende parabel), en hoe je dit heel concreet kunt doen.

Er waren eens drie jongeren
die op pelgrimstocht waren geweest.
De eerste kwam thuis en dacht:
‘Nu terug met de voeten op de grond;
gedaan met het dromen!’
En voor hem werd alles weer zoals vroeger...
alsof er nooit een pelgrimstocht geweest was.

De tweede kwam thuis en zei:
‘Vanaf vandaag wordt alles anders!’
Maar na een maand was hij ontgoocheld
dat hij steeds weer faalde
in al die radicale eisen die hij zichzelf oplegde.
En – noodgedwongen – gooide hij dan maar alles
overboord... alsof er nooit een pelgrimstocht
geweest was.

De derde had enkele goede voornemens gemaakt: kleine haalbare stapjes.
En hij werkte daar rustig aan. En als hij het de ene week al eens vergat,
dan begon hij er de volgende week opnieuw aan, en de mensen zeiden:
‘jij bent zeker op pelgrimstocht geweest!’

- ***Een concreet engagement in één of andere beweging of actiegroep***

Voor wie hiertoe de nodige tijd heeft of kan vrijmaken, is de suggestie om deel uit te maken van een werkgroep Broederlijk Delen, Welzijnszorg, ziekenzorg, of één of andere actiegroep (die in Brussel trachten te antwoorden op één of andere nood) zeker te overwegen. Wie wat minder tijd heeft, kan uiteraard ook bij gelegenheid dienstbaar zijn in één of ander initiatief van een dergelijke actiegroep, bijvoorbeeld bij een solidariteitsmaal.

Deel uitmaken van een groep biedt de nodige ondersteuning voor je persoonlijk engagement, en scheidt bovendien een eigen vreugde in de strijd voor een betere wereld.

Je plaatselijke pastor kan je zeker heel wat mogelijkheden aanreiken die in het verlengde liggen van je mogelijkheden en wensen.

- ***Financiële solidariteit ... naar godsvrucht en vermogen***

De barmhartige Samaritaan liet de ander toe in zijn hart, en dus ook in zijn ... beurs! Het hoeft geen betoog dat wij (in het algemeen) het hier behoorlijk tot zeer goed hebben, en dat anderen het met veel minder moeten doen.

Het is daarom goed dat wij mild het onze bijdragen voor de noden van anderen. En ook hier weer keuze te over: op jaarbasis word je waarschijnlijk meer dan eens geconfronteerd met de vraag of je een (fiscaal aftrekbaar) bedrag wil storten voor deze of gene organisatie. Een doorlopende opdracht behoort zeker tot de mogelijkheden.

Wanneer we een christelijke organisatie steunen, kan dat in deze wereld een grotere zichtbaarheid geven aan een 'christelijke' solidariteit, en daardoor dus een zekere getuigeniswaarde hebben. Maar uiteraard kan dit niet het enige en zelfs niet het eerste criterium zijn in het maken van keuzes: solidariteit mag zichzelf niet zoeken.

c. Verwerkingsmoment

Wil je reageren op bovenstaande suggesties? Vind je ze haalbaar? Denk je nog aan andere dingen?

Vijfde reflectiemoment

Verkondiging door kunst en cultuur

In de pastorale brief 'Volwassen worden in geloof' en vooral in de handreiking 'Groeien in geloof' wijzen de Belgische bisschoppen op de mogelijkheden van kunst en van culturele gebouwen en evenementen als evenveel kansen tot eerste verkondiging (en catechese). Hieronder geven we alvast enkele concrete mogelijkheden om deze eerste verkondiging waar te maken als individuele gelovige of met heel de geloofsgemeenschap. Nadien volgen enkele vraagjes voor gesprek. We raden in elk geval aan de handreiking 'Groeien in geloof' eveneens ter hand te nemen voor verdere mogelijkheden van verkondiging op dit terrein.

1. Een taak voor de kerkgemeenschap

- De kerkgemeenschap kan een georganiseerd aanbod opzetten rond **gidsen**, die bij rondleidingen in kerken de nodige aandacht besteden aan de christelijke dimensie van kunst en cultuur, met oog voor het gelovig verhaal achter mensen, gebouwen en dingen. Daarbij spelen verhalen, symbolen, attributen en culturele context een belangrijke rol. Essentieel is een pastoraal omgaan met kunst, dus niet louter een culturele visie brengen, maar een christelijke boodschap die objectief al in kunstwerken zit, eruit lichten (een voorbeeld : toerismepastoraal in het bisdom Antwerpen: Leven in de Kerk, Kerk&Wereld, juni 2008, pp. 20-21). Begeleiding, vorming en informatie kan je ook vinden bij organisaties als Kerk en Toerisme, Wildewoudstraat 13, 1000 Brussel.
- In dit verband kan de geloofsgemeenschap ook een '**kerkcatechese**' organiseren, waarbij jong en oud een kijkje kunnen nemen in de kerk, en bij de vele beelden, glasramen en andere architecturale elementen de bijbelse achtergrond en gelovige anekdotes geduid krijgen. Dit kan in het kader van een bestaande catechese (bij voorbeeld met vormelingen), maar ook tijdens een 'open kerk- of parochiedag' of een regelmatig aanbod.
- Meer algemeen kan de gemeenschap haar **kerk openstellen** op spontane momenten (bij voorbeeld de zondagsmarkt) of via (ook in seculiere media!) aangekondigde initiatieven rond toneel (bibliodrama), concerten, tentoonstellingen (en eventueel ontmoetingen met de kunstenaars), leesgroepen, conferenties en gidsbeurten (zoals tijdens de diverse edities van de "nacht van de kerken" in Wenen). Hier speelt de **samenwerking met het onderwijs en de socio-culturele sector**, maar ook met eerder **lokale muziek- en zanggroepen en kunstenaars** een belangrijke rol. De geloofsgemeenschap moet niet alles zelf dragen, en soms zijn de betrokken kunstenaars of artiesten beter geplaatst om over hun werk te vertellen. Belangrijk is ook hier de **uitdrukkelijke christelijke duiding** van het initiatief. Dit kan via een boekje dat alle aanwezigen bij aanvang ontvangen, maar veel beter nog is dat deze duiding bij het begin van het programma of tussendoor mondeling gebeurt.
- Het spreekt vanzelf dat niet elke parochie in staat is om dergelijke initiatieven zelf te dragen. Daarom is het aangewezen dat parochies samenwerken - in Brussel best **op het niveau van de pastorale eenheid** - om een degelijk en uitdagend aanbod uit te bouwen, waarbij de diverse dragers zich aangesproken weten in hun eigen talenten.

2. Een taak voor elke individuele christen

- **De meeste van de suggesties op voorgaande bladzijde kunnen ook door individuele christenen worden gedragen.** Toch biedt het meer mogelijkheden als de gemeenschap deze initiatieven neemt: zo kunnen mensen die er zich effectief in engageren ook door vorming, begeleiding en samenwerking/rolverdeling met andere parochianen worden gesteund.
- Buiten een georganiseerd aanbod is het natuurlijk wel mogelijk dat individuele gelovigen bij al dan niet onverwachte gelegenheden zoals een kerkbezoek of bepaald cultureel evenement **aan familie en vrienden wat meer vertellen over de religieuze achtergrond.** Een voorbeeld is dat van de oma die met haar kleinkinderen tijdens een wandeling eens binnenspringt in de plaatselijke parochiekerk, waar zij hun spontane vragen over bepaalde beelden of voorwerpen beantwoord. Zeker voor kinderen van deze tijd gaat het hier vaak om een vorm van eerste verkondiging.

3. Verwerkingsmoment

Zien wij concreet nog andere mogelijkheden om aan eerste verkondiging te doen in kunst en cultuur, als individuele gelovige of met de gemeenschap?

Hoe zouden wij bovenstaande of andere vormen van eerste verkondiging op dit vlak concreet invullen? Wat is daarvoor nodig? Hoe kunnen wij dit dragen?

Zien wij boven geschetste suggesties vooral als middelen tot eerste verkondiging, of zijn (sommige van) deze eerder geschikt als vormen van verkondiging voor mensen die reeds interesse tonen voor geloof en kerk?

